

Perpelė (*Alosa falax* (Lacépède, 1803)) dar XX a. pirmoje pusėje buvo viena svarbiausių silkinių šeimos verslinių žuvų. Šios migruojančios žuvis gyvena Europos pakraščiuose nuo Pirėnų pusiasalio iki Norvegijos krantų. Užauga iki 60 cm ilgio ir 1,5 kg svorio. Neršti atplaukia į Baltijos jūros baseino pietinio ir rytinio pakraščio upes Elbę, Oderį, Vyslą, Nemuną, Dauguvą, Neva arba jų deltas. Perpelė jaunikiškai jau pirmaisiais gyvenimo metais migruoja į Baltijos jūrą. Dalis perpelė pasiekia ir Šiaurės jūrą bei Atlanto vandenyną.

Silkinės žuvis, ypač perpelės, yra labai jautrios užterštam vandeniui. Teršiamų upių deltose perpelės nesiveisia, todėl jų gausumas Kuršių mariose ir Nemuno deltoje nuolat mažėjo pastačius celiuliozės kombinatą Klaipėdoje dar prieškarinio laikotarpio. Perpelė išteklių reprodukcija ypač sutriko dėl žmonių veiklos suintensyvėjimo pokario metais - padidėjusio vandens užterštumo gamybinėmis atliekomis, naftos produktais iš laivų ir intensyvios laivybos Klaipėdos sąsiauryje. Eksperimentinių žvejybių metu moksliniams tyrimams pavienių perpelė dar buvo sužvejojama iki 1981-1982 metų, tačiau vėliau ilgą laiką jų nebuvo sugaunama, todėl 1992 m. perpelės buvo įtrauktos į Lietuvos raudonąją knygą ir priskirtos 1-ai kategorijai (išnykstančių rūšių).

Po ilgos pertraukos į eksperimentinius tinklus perpelė vėl pakliuvo tik 1994 metais. Nuo to laiko eksperimentiniuose laimikiuose jų kasmet buvo randama vis daugiau. Oficialiuose žvejų laimikiuose perpelės pasirodė 1996 metais. Nuolat didėjant perpelė gausumui eksperimentiniuose ir versliniuose laimikiuose, šie duomenys buvo pateikti Lietuvos raudonosios knygos komisijai, todėl perpelė kategorija raudonojoje knygoje buvo vis keliami, kol 2005 metais jos buvo išbrauktos iš raudonosios knygos, tačiau išliko saugomų žuvų rūšių sąrašė.

Pakeitus perpelės statusą, žvejams verslininkams numatyta gerokai mažiau apribojimų, jei jų pakliūva į marines gaudykles ar kitus žvejybos įrankius. Tačiau tai nereiškia, kad leidžiama specializuota šių žuvų žvejyba, nes perpelės ypač saugomos visose Europos Sąjungos šalyse. Perpelė - Europos Bendrijos svarbos ir pagal Berno konvenciją saugoma žuvų rūšis.

Pastaraisiais metais perpelė ištekliams išsaugoti bei atkurti buvo paskirta nemažai mokslinių konferencijų bei seminarų. Tarptautinė konferencija „SHAD 2001“, įvykusi JAV, Baltimorėje, buvo paskirta viso pasaulio silkinių (*Clupeidae*) šeimos *Alosinae* pošeimio žuvų rūšims. 2005 metais Bordo mieste Prancūzijoje vyko konferencija, skirta migruojančių žuvų, iš jų ir perpelė, ekologinėms problemoms spręsti. Perpelėms daug dėmesio skirta XI bei XII Europos ichtiologų kongresuose 2004 m. Taline (Estijoje) ir 2007 m. Dubrovniko (Kroatijoje).

Tarptautinė konferencija, skirta perpelė išteklių Baltijos jūroje apsaugai „Dėl bendradarbiavimo išsaugant perpelė (*Alosa falax*) išteklius pietinėje Baltijos jūros dalyje“, įvyko 2005 m. birželio 8-10 d. Klaipėdoje, Lietuvos valstybinio žuvininkystės tyrimų centro Žuvininkystės tyrimų laboratorijoje. Konferencijoje dalyvavo mokslininkai iš Lenkijos jūrų žuvininkystės instituto, Jūrų akademijos, Vidaus vandenų, iš Vokietijos jūrų žuvininkystės instituto, Lietuvos mokslininkai iš įvairių institucijų, kitų organizacijų atstovai. Šios

konferencijos medžiaga ir tapo šio leidinio pagrindu.

Šiame leidinyje aptariami perpelų gausumo pokyčiai, istorinė reikšmė, migracija, biologija, nerštinės populiacijos charakteristikos skirtingose arealo vietose bei Kuršių marių populiacijos atsikūrimas. Tikimės, kad pateikta mokslinė informacija bus naudinga gamtininkams, ichtiologams ir žvejams. Manome, kad ši informacija pravės ruošiant papildomas perpelų apsaugos bei išteklių išsaugojimo priemones ir kad ši rūšis jau niekad nebepakliūs į raudonąją knygą.